

je želel, česa je pogrešal učitelj-trpin pred letom 1869. Slavna gospoda! Državnošolski zakon, s katerim je osrečil naš predobri cesar avstrijsko učiteljstvo, kaže kaj lepe uspehe, prav zato pa mu je — smelo trdim — ljudstvo po pretežni večini naklonjeno. Slovensko učiteljstvo je ponosno nanj, ponosno pa ne le samo zategadelj, ker se mu je na podstavi tega zakona izboljšalo njega gmotno stanje, marveč tudi zato, ker se mu je omogočila večja naobrazba in mu ž njo vred pripomoglo do večjega ugleda. Za ta velikodušni dar je dolžno učiteljstvo zahvalo Svojemu milemu vladarju, ki ga Bog ohrani v srečo avstrijskim narodom do skrajnih mej življenske dobe. Vas pa, velecenjena gospoda, pozivljem, da zakličete v znak hvaležnosti presvetlemu cesarju Francu Jožefu I. trikratno slavo. — Nagovor je obudil nepopisno navdušenje. Svojim namestnikom je imenoval starost radovljiškega učiteljstva g. A. Grčarja. — Prva točka je bila: praktični nastop v risanju, kjer je nastopil g. Ivan Erbežnik, učitelj na Bledu. Nastop je bil povse zadovoljiv, vendar si dovolj jemo v obče pri nastopih omenjati le sledeče: Nastopi pri vsakoletnih uradnih konferencah naj se onuste. S tem pa ne trdim, da smo nasprotniki vsakega nastopa. Nikakor ne! Naša misel je sledeča: Naj se vrše nastopi. A omeje naj se na manjše okolišje, recimo na posamezne sodniške okraje in ti naj bodo med šolskim letom. Ob takih prilikah bi se lahko tudi predavalo o kakih zanimivih pojavih na pedagoškem polju, oziroma, da se seznanja učiteljstvo s to ali ono razpravo, ki se je porodila v tem ali onem pedagoškem vprašanju. Pripomnimo pa takoj, da bi se naj take ekskurzije ne vršile na stroške učiteljskih žepov, temveč potpino povrne okraj. Ako je za razne druge eksperimente denarja nakupe, menimo, da bi se dobilo tudi tu potrebni „pink“. — Zapisnikarjema sta bila voljena na predlog g. Fr. Jakliča g. Iv. Šega in gđe. M. Medičeve. — Sledilo je poročilo nadzornikovo. Njegovo poročilo se pač ni omejilo na ono šablonsko, duha morečo in dolgočano naštevaje napak in vrlin nadzornikovih šol, kakršna poročila strašijo po mnogih konferencah, tudi kranjskih, ki javno pričajo, da dotični nadzorniki ne umevajo svojega posla, temveč jasno govore, da so dotični nadzorniki žive mašine, ki tako poslušajo, kakor jim kažejo mrtvi paragrafi, brez življenja, brez umevanja dejanskih razmer. Ne tako, g. predavatelj J. Jančič! Letos se je lotil enorazrednic. Nanzal nam je v svojem strokovnem, a vendar tako zanimivem poročilu nebroj zlatih naukov in iz vsega poročila je tako jasno odmevalo dejstvo, da ni g. predavatelj prespal dobo svojega učiteljevanja, ne meneč se za nove in celo najnovejše prikazni in zahteve na šolskem polju. Njegovo poročilo nam je bil sijajen dokaz, da motri predavatelj kljub svojemu ogromnemu delu, paznega očesa vsak pojav najnovejših zahtev raznih šolnikov modernega naziranja. — Višek njegovih zahtev je pač mnenje, ba bi se moralo enorazrednice izročiti edino-le izkušnim šolnikom; zato bi morali imeti posebne nagrade. — Nadaljna točka je bila odobrenje podrobnega učnega načrta o spisu za I. in II. šolsko leto, ki ga je podal g. I. Šega v imenu dotičnega odseka. Predlagani načrt je bil z malimi izpremembami soglasno sprejet. — Predsednik knjižničnega odbora, g. A. Grčar je podal prav zanimivo poročilo, iz katerega posnemljemo sledeče: dohodkov je bilo 715 K 54 h, a stroškov 621 K 84 h, preostanka tedaj 93 K 70 h. Knjižnici je priraslo v teku enega leta sledeče število knjig:

a) pedagoške vsebine	12 del v 12 zvezkih
b) jez. in leposl.	16 " " 17 "
c) zgodovinske	8 " " 9 "
e) prirodz. in kmetiške	7 " " 7 "

Skupaj 43 del v 45 zvezkih

Knjižnica šteje po današnjem stanju sledeče število:

a) pedagoške vsebine	466 del v 377 zvezkih
b) jez. in leposl.	340 " " 489 "
c) zgodovinske	141 " " 180 "
d) zemljepisne	58 " " 89 "
e) prirodznan.	136 " " 179 "
f) matematične	30 " " 37 "
g) razne	50 " " 62 "

Knjižnica je dalje naročena na 16 časopisov oziroma revij in je ud sledečih društev: 1.) Slov. Šol. Matica, 2.) Slov. Matice, 3.) Hrvaške Maticе, 4.) Hrvat. ped. zborna, 5.) Glasbene Maticе in 6.) Muzejskega društva. — Poročilo dalje omenja, da si je knjižnica nabavila krassen skioptikon s posebnimi slikami. Ta skioptikon je sedaj na razpolago vsem šolam v okraju. — Volitve v stalni odbor so bili z vzklikom voljeni: gg. A. Grčar, Jos. Ažman, gospa Huth M. in Iv. Šega. V knjižnični odbor tudi z vzklikom: gg. A. Grčar, Jos. Ažman, Iv. Šemerl, Iv. Šega in gospa M. Huth. — Samostojni predlog je bil le en in sicer je predlagal g. Iv. Šega, da izdaj e. kr. okraj. šol. svet zemljevid radovljiškega okraja kot učilo. Zemljevid je pripravljen izgotoviti g. Iv. Erbežnik, za kar ga naj e. kr. okraj. šol. svet posebej nagradi. — Zidna točka je bilo poročilo o prenosni ženskih ročnih del. V ta namen se je izvolil odsek štirih učiteljic, ki naj pretrese vse referate, a končno izdela skupni podrobni načrt, ki ga predloži v odobrenje. V tem odseku so: gospa

M. Huth, gospodične K. Drol, Fr. Zemljan in Fr. Pogačnik. — Konferenco je počastil tudi e. kr. okrajni glavar g. Fr. Župnek. — Sklepe omenjamo še to, da je po končanem uradnem vzporedu konference izročil predsednik okraj. učit. društva g. Ivan Šega častno diploma g. A. Grčarju s krepkim nagovorom. Slavljenec se je ginjen zahvalil na izkazu časti. Zbrano učiteljstvo mu je nato priredilo navdušeno ovacijo, želeč mu ša mnogo let. — Po konferenci se je vršil skupni obed v gostilni „Triglav“, kjer nam je g. I. Petrel izborni postregel. — a —

Posestnikom skioptikona. Fotograf A. Vengar v Radovljici izgotavlja diapozitive po poslanih fotografijah. Ima pa tudi že v zalogi vse lepše kraje naše divne Gorenjske. Cena enemu kosu je 80 h do 1 krona, pri večjih množinah je cena po dogovoru. Ravnajoče se po geslu: „Svoji k svojim“ prav toplo priporočam to podjetje slovenskemu učiteljstvu.

Iz seje e. kr. ožjega okr. šol. sveta za goriško okolico z dne 19. avgusta 1909: Gđe. Šusteršičevi se dovoli polletni dodust zaradi bolezni. Začasno so se namestili: Jos. Poberaj za Cerovo, Leop. Reja za Vrtač-Gör. Lokovec, Al. Gorjup za Gabrije pri Ajdovščini, Jos. Drovnik za okraj učitelja v Gorico, Al. Poljšak za Banjšice, K. Filipič za Kal. učit. kandidat Bibičič za Murovec, gđe. Gulin za Rihemberg učit. kand. Doljak za Ravne, gđe. Lapanja za suplentino v Rihemberg, gđe. M. Kuntih v Prvačino, Arigler za supl. v Rihemberg, gđe. Podgornik v Opatjeselo. Nameščen je za tri šole se pred sejo e. kr. dež. šol. sveta ni moglo izvršiti, prepustilo se je predsedništvu, naj ga izvede po danem navodilu.

Razpisana služba vadiškega učitelja. Razpisana je služba učitelja na pripravnici za srednje šole v Kobaridu, ki se otvori početkom šolskega leta 1909/10.

Za varstvo ptic. Tržaško namestništvo je izdalo na vse občine v deželi ukaz, ki stremi za tem, da izda od strani občin čimmanj dovoljenj za ptičji lov. Namestništvo utemeljuje to naredbo s tem, da so ptičarji po nekaterih krajih popolnoma uničili vse ptice, zaradi česar se je pojavila v dotičnih krajih velika množina mršesov, ki jih navadno pobirajo ptice.

Češka socialna demokracija in češka „Šolska Matica“. Na Kladnu na Češkem se je vršila 8. t. m. slavnost v korist češki Šolski Matici. Socialnodemokratski list „Svoboda“ poroča o slavnosti, poudarja, da je imela lep uspeh in nadaljuje: „Socialnodemokratsko organizirano delavstvo je sklenilo, ne da bi manjše ravnało proti svojemu socialističnemu prepričanju, da se udeleži te slavnosti, na kateri je hotelo dati in je dalo izraza svojemu globokemu interesu za zatiranje kulturne potrebe našega naroda.“

Zahvala. Mnogospoštovani gospod Alojzij Kravec, podpredsednik krajnega šolskega sveta, posestnik, lesni trgovec, gostilničar itd. je blagovolil podariti 50 K za tukajšnjo šolsko knjižnico. Blagemu dobrotniku izreka podpisano vodstvo v imenu šolske občine za ta velikodušen dar najpresrenejšo zahvalo. Bog plati! — Vodstvo trirazredne ljudske šole v Grahovem pri Cirknici, 20. avgusta 1909. — Josip Kobal, vodit-lj.

Iz slovanskih pokrajin.

○ Stavba novega Aljažvega doma v Vratih vrlo napreduje ter bo de meseca septembra že pod streho. Novi Aljažev dom bo najnamenitjša planinska naprava v slovanskih Alpah. Prilije bo zidano, prvo nadstropje pa iz mecesnovega lesa. Turistom in letoviščarjem bo na razpolago kopalna soba in 12 sob z 1 do 3 posteljami, vrhutega v podstranju 3 skupna ležišča z 22 posteljami. Prostor, kjer se gradi novi planinski hotel, je vzvišen ter nudi opazovalcu krassen razgled po celi dolini. Kakor kažejo dosedaj smeri plazov in oblika terena, je ta kraj popolnoma varen pred plazovi. Stroški stavbe bodo prekoračili proračun za več tisoč kron, ker je ostali les podrtega Aljažvega doma popolnoma neraben za novo stavbo in tudi rešeni inventar je le neznatne vrednosti. Ker pokrijejo dosedaj došli prispevki komaj tretjino stavbnih stroškov, dovoljujemo si še nadalje apelirati na poštvalnost slovenskega občinstva in na prijatelje slovenske turistikе.

○ Shoda narodno-radikalnega dijaštva v Ljubljani meseca septembra se udeleži tudi večje odposlanstvo češkega dijaštva.

○ Umetniško znanstveno ekspedicio privedi poljsko akad. umetniško društvo v Krakovu v septembru v Ljubljano.

○ K jubileju Smetanove „Prodane neveste“. Dne 8. avgusta t. l. se je na sceni češkega „Narodnega gledališča“ vršila petstota predstava Smetanove „Prodane neveste“, te čarokrasne opere češkega glasbenega genija. Ker je „Prodana nevesta“ tudi slovenskemu učiteljstvu velepriljubljena stara znanka, naj navedemo ob tej priliki nekatere zgodovinske

reminiscence. Opero je napisal Smetana v Pragi v letih 1863. do 1866. Takrat je imela samo dve dejanji. V svoji sedanjih obliki se je pela prvič 25. septembra l. 1870.; prvokrat se je dajala na tujem l. 1871., in sicer v Petrogradu. Svojo stoto praško predstavo je slavila l. 1882., dvestoto l. 1892., tristoto l. 1895., štiristoto l. 1903. in petstoto letos. Zadnjokrat jo je Smetana sam dirigiral l. 1874.; kmalu na to je skladatelj oglušil. Danes se „Prodana nevesta“ poje skoro po vsem svetu; največja gledališča jo imajo na svojem stalnem repertoarju. Od solistov, ki so sodelovali pri premieri opere, žive še štirje. Prvo predstaviteljico Mařenke, gđe. Eleonoro pl. Ehrenbergovo, je o priliki jubileja imenoval dež. odbor častnim članom „Narodnega gledališča“.

○ Drugo podružnico „Družbe sv. Cirila in Metoda“ v Ameriki so ustanovili v Dunju v Pensilvaniji. Podružnici je takoj ob ustanovitvi pristopilo lepo število zavednih rojakov.

○ Slovensko pevsko društvo so ustanovili v Newburghu v Ameriki. Dali so mu ime „Slovau“. Društvo šteje sedaj 28 članov.

○ Slovensko narodno čitalnico so ustanovili v Novem Jorku. Svoje prostore ima na 1113 Norwood-Bd. vogal Glass Aye.

○ Zagrebško gledališče in zagrebški časnikarji. Vočigled novim naredbam gledališke uprave, ki imajo očitno tendenco, preprečiti svobodno recenzijo predstav in časnikarska poročila o gledališču sploh, so imeli uredniki vseh 11 neodvisnih zagrebških dnevnikov (3 vladni niso bili zastopani!) posvetovanje, na katerem so sklenili, da ne bodo več prinašali nobenih uradnih obvestil in reklam gledališke uprave, ampak le poročila na podlagi lastnih informacij, za katerih istinitost morejo prevzeti odgovornost.

○ V ruski armadi pridejo na jedilni list vsak teden dvakrat ribe. Prvi poizkusi z ribami, ki so jih napravili pri 2. gardnem polku, so se tako izborno obnesli, da uvedejo ribe kot hrano v celi armadi, kar vojaki vobče pozdravljajo kot dobro izpremembo.

○ Zdržištev slovanskih učenjakov. Na lanskem vseslovanskem shodu v Pragi se je rodila misel organizacije slovanskih učenjakov, ki bi olajševala vzajemno delo vsega slovanskega učenega sveta. Organizacija se bo pečala tudi z reševanjem raznih znanstvenih vprašanj. Slavist prof. Volkov se je odpeljal v slovanske dežele z namenom, da stopi v tesnejšo zvezo s slovanskimi učenjaki. Pravila organizacije slovanskih učenjakov sestavlja podpredsednik petrograjske pedagoške akademije, D. M. Levšin.

Naročajte in širite naš list!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 1135. Kranjsko. 130 1—1

Na štirirazredni deški ljudski šoli v Kamniku je stalno oddati učno mesto z zakonitimi prejemki. Pravilno opremljene prošnje je predpisanim potom semkaj predlagati do 25. septembra 1909.

V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnozdravnškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, dne 19. avgusta 1909.

St. 1160. 133 1—1

Na enorazredni ljudski šoli v Čemšeniku se razpisuje izpraznjeno učno in voditeljsko mesto z zakonitimi prejemki in s prostim stanovanjem v stalno nameščenje. Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj predlagati do 1. oktobra 1909.

V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnozdravnškim izpričevalom dokazati, da so telesno popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, dne 22. avgusta 1909.

St. 1714. 132 1—1

V črnomaljskem šolskem okraju se razpisuje služba usposobljene potovalne učiteljice za ženska ročna dela s sedežem v Črnomlju za enorazredne ljudske šole v Dobljčih, Gribljah, Petrovi vasi in Tribučah proti letni nagradi 800 K s obveznostjo, da bo dotična učiteljica na vsaki imenovani šol poučevala ženska ročna dela po dve uri na teden. Prošnje naj se semkaj vlagajo do 10. septembra t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju, dne 24. avgusta 1909.

St. 105. 131 1—1

Deška meščanska šola v Krškem. Sprejem učencev v meščansko šolo in v enoletni učni tečaj se vrši dne 13., 14. in 15. septembra. Ravnateljstvo.

Članom društva „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“.

Društvo „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“ ima dne 11. septembra t. l. ob 9. uri dopoldne v risalnici meščanske šole v Ferdinandeju v Gradcu (Färbergasse) svoj 7. redni občni zbor.

Dnevni red:

1. Poročilo o delovanju izza zadnjega občnega zbora.
2. Blagajniško poročilo.
3. Sklepanje o prispevkih za slučaj smrti (§ 3. pravil) in o upravnih doneskih.
4. Sklepanje o izpremenjenih pravilih, kakor jih predlaga odbor.
5. Razgovor o morebitnih pritožbah.
6. Volitve odbora in preglednikov.
7. Predlogi, ki se morajo do 7. septembra naznaniti odboru.

Gaishorn, 18. avgusta 1909. O d b o r.

Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

Jernej Bahovec

trgovina s papirjem poleg Prešernovega spomenika

priporoča slavnemu učiteljstvu in drugemu občinstvu svojo bogato zalogo šolskih potrebščin, papirja, zvezkov, šolskih knjig, pisalnega in risalnega orodja, umetnin, trgovskih knjig, razglednic itd. 11 26—17

VERONIKA KENDA v Ljubljani na Dunajski cesti šte. 20

priporoča p. n. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu svojo veliko zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pisni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbiro peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov. 10 34—33

Postrežba točna in solidna.

Glavna zaloga A. Slatnarjevih zvezkov.

Pišite po vzorce! V. J. Havliček a bratr v Podčrbrdech na Češkem

izvozni dom modnega in ročnega tkanega blaga. . .

Razprodaja v raznih velikostih in po znatno nižanih cenah. Vzorcji franko.

ostanke Volnena blaga, sukna, pralne svile, delenov.

Samo pri nas vse pristno.

Zavitek s 40 metri pralnih ostanke, okusno sortiranih za 18 K stanko dostavljamo. Od teh ne pošiljamo vzorcev. 921—18

Priporočamo našim gospodinjam pravi: **FRANCKOVY**: kavni pridatek iz zagrebške tovarne.

st. Zaga II, Y 1161, 5-9 I. V.